Collegeprogramma Gemeente Brunssum

2026-2030

Definitieve versie 26 mei 2026

Voorwoord.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 zijn Hugo Janssen en Jaimy van Dijk gestart als informateurs met de opdracht te verkennen op welke wijze gekomen kan worden tot een bestuurlijk breed gedragen akkoord voor de komende bestuursperiode. Met alle zes de fracties is vervolgens op een open en constructieve wijze overleg gevoerd. De bereidheid was bij iedere fractie aanwezig op samen te kijken naar overeenkomsten tussen de inhoudelijke fractie standpunten, maar ook de erkenning dat er op onderdelen verschillen waren zonder dat die belemmerend zijn geweest voor de het opstellen van het uiteindelijke raadsakkoord. Dat proces heeft uiteindelijk geleid tot een unaniem raadsakkoord op hoofdlijnen, vastgesteld in de raadvergadering van 12 mei 2026. Hiermee wordt een belangrijk moment voor het bestuur van Brunssum gemarkeerd. Er ligt nu een raadsakkoord voor, dat gedragen wordt door de gehele raad en ons richting geeft op hoofdlijnen voor de komende bestuursperiode, maar ook juist voldoende ruimte laat voor het politieke debat bij de uitwerking ervan.

De vastgestelde tekst van het raadsakkoord vormt de basis van dit collegeprogramma. In dit collegeprogramma wordt verder per thema aangegeven via welke concrete voornemens en actiepunten het college dit raadsakkoord verder invulling denkt te geven. Die concrete voornemens en actiepunten zijn per hoofdstuk verwoord onder het kopje “Wat gaan we ervoor doen?”. Nadat het collegeprogramma is vastgesteld door het college zal in gezamenlijk overleg met het maatschappelijk middenveld en de ambtelijke organisatie worden beoordeeld op welke wijze, wanneer en met toewijzing van welke middelen deze punten worden opgepakt en gerealiseerd. Daarbij wordt per voornemen/actiepunt ook de bestuurlijke en ambtelijke eindverantwoordelijk toegewezen. Via de momenten van de P&C cyclus zal de gemeenteraad in ieder geval geïnformeerd worden over de voortgang en stand van zaken.

0. Inleiding

Wij, de gemeenteraad van Brunssum, spreken met dit raadsakkoord uit dat wij in de periode 2026–2030 samen willen werken aan een betrouwbare overheid, veilige en leefbare wijken en een gemeente waar iedereen mee kan doen. De opgaven in Brunssum vragen om stabiliteit, samenwerking en resultaat. Daarom kiezen wij voor een raadsakkoord op hoofdlijnen: een gezamenlijke agenda die richting geeft, ruimte laat voor politieke verschillen en het college uitnodigt om deze agenda uit te werken in een collegeprogramma en uitvoeringsagenda. Met extra focus voor gedeelde prioriteiten met een hoge aandachtsbehoefte. Gebaseerd op de gezamenlijke fractie-inbreng.

Wat dit raadsakkoord wel en niet is

Dit raadsakkoord beschrijft vooral wat wij als raad willen bereiken en waarom dat belangrijk is. Het beschrijft niet in detail hoe elk doel precies wordt gerealiseerd. Die uitwerking is primair aan het college en de organisatie, onder kaderstelling en controle door de raad. Waar wij verschillende accenten leggen, maken wij die ruimte expliciet. Wij blijven als fracties zelfstandig in onze oordeelsvorming en behouden onze eigen politieke kleur.
We zullen daarbij voor de nieuwe bestuursperiode afspraken maken over hoe we onze rollen beter kunnen invullen. Het Reglement van Orde zal daartoe aangepast worden.

Uitgangspunten voor samenwerking

Wij werken vanuit vijf gezamenlijke principes:

-1- Inwoners centraal. Beleid moet merkbaar zijn in het dagelijks leven. Participatie is echt en met terugkoppeling.
-2- Menselijke maat. Dienstverlening en beleid sluiten aan op wat mensen nodig hebben.
-3- Veilig en leefbaar. Preventie en handhaving, met zichtbaarheid in wijken.
-4- Realistisch, financieel verantwoord. Ambities worden gekoppeld aan uitvoerbaarheid, zichtbare resultaten en dekking.
-5- Samenwerken met respect. Transparantie, betrouwbaarheid en constructieve bestuurscultuur.

Inhoud

Voor u ligt dan ook een raadsakkoord voor de raadsperiode 2026-2030. Via 11 thema's hebben we gezocht naar zo veel mogelijk overeenkomsten van uw zes fracties om die vervolgens op hoofdlijnen te verwoorden. Daarmee hopen we de herkenbaarheid voor iedere fractie op voldoende thema's terug te laten komen, maar tegelijkertijd trachten we met dit raadsakkoord ook een duidelijke richting vast te leggen.

We bouwen binnen die 11 thema's voort op ingezet en vastgesteld beleid van de afgelopen jaren en met nieuwe ambities die dat versterken en waar gewenst vernieuwen.

Het door uw raad vastgestelde Koerskompas is daarbij ons overkoepelend en richtinggevend kader. De ingezette lijn met de vijf majeure opgaven, zoals eveneens vastgesteld door uw raad, passen binnen de wijze waarop we Brunssum sociaal en fysiek willen verbeteren, en leefbaar en veilig willen maken voor de toekomst. Die vijf majeure opgaven zijn: de Centrumontwikkeling, de Omgevingsvisie, het Programma Noord Oost (inclusief duurzaamheid), de Herijking Sociaal Domein en de Ontwikkeling van de Oostflank.

We werken als gemeente daarbij van buiten naar binnen en streven ernaar om informatie, ideeën en behoeften van inwoners en maatschappelijke partners eerder mee te nemen en meer tot hun recht te laten komen in de ontwikkelingen die we voor ogen hebben en in de beleidskeuzen die we maken.
We hebben daarbij binnen de ambtelijke organisatie een programma organisatieontwikkeling uitgezet dat gericht is om mee te bewegen vanuit de systeemwereld op de veranderingen die plaatshebben in de leefwereld. Dat meebewegen is hard nodig om maximale resultaten te bereiken. We zetten dat traject ook voort. We richten ons daarbij op meer samenwerken (binnen en buiten de organisatie), integrale benadering van problematieken, ontwikkelen van kennis en vaardigheden, het versterken van gedrag/houding bij medewerkers om optimaal rendement te krijgen, en dat samen met een aansturing waarbij rolvastheid, professionaliteit en afspraak is afspraak centraal staan. Niet met structuurwijzigingen van de organisatie helpen we om de maatschappelijke effecten die we willen bereiken te vergroten, maar met het gericht aanpassen van gedrag en houding binnen de systeemwereld.

Wat gaan we ervoor doen?

- Het Raadsakkoord 2026-2030 "Samen koers zetten voor Brunssum" hebben we geconcretiseerd in een collegeprogramma. Dat collegeprogramma zal vertaald worden naar een uitvoeringsprogramma, waarin alle hier genoemde actiepunten worden opgenomen in het tijdsbestek voor deze bestuursperiode, en waarbij tevens gekeken wordt naar de toebedeling van de benodigde bedrijfsmiddelen (geld en uren).

- We sturen continu op een effectieve en efficiënte realisatie van de ambities, zoals verwoord in het raadsakkoord en nader uitgewerkt in collegeprogramma en uitvoeringsagenda. We rapporteren over de voortgang aan de raad op de reguliere P&C-momenten. We zoeken steeds naar een goede balans tussen het bestuurlijke ambitieniveau, de ambtelijke uitvoeringskracht en het verander- en ontwikkelvermogen van de ambtelijke organisatie en de beschikbare middelen. We houden er zicht op, dat het proces van organisatieontwikkeling in de pas loopt met de gewenste manier van

werken/ cultuurverandering op het gebied van burgerparticipatie, deregulering, samenwerking, dienstverlening op maat en transformatie (sociaal domein, wonen, centrum/Rumpenerstraat, Oostflank) en zorgen ervoor, dat deze kritische succesfactoren naar tevredenheid van burgers, partners en bestuur in de praktijk worden gebracht.

1. Bestuur en relatie met inwoners

Onze gemeente staat dicht bij haar inwoners en heeft burgerparticipatie hoog in het vaandel staan. We stimuleren inwoners om mee te denken en mee te praten. We organiseren participatie aan de voorkant van grote plannen, maar ook bij kleinere initiatieven. We maken op maat duidelijke spelregels over de invloed, besluitvorming, communicatie en terugkoppeling.
Burgerparticipatie komt zo tot zijn recht bij grote en kleine projecten en initiatieven, waarbij we ook steeds uitleggen waarom we bepaalde input wel of niet meenemen. Laagdrempelige burgerparticipatie betekent dat initiatieven niet vastlopen in bureaucratie, maar juist snel en zichtbaar resultaat opleveren. Er wordt veel meer uitgegaan van het principe wat wel kan. Gelijktijdig versterken en herstellen we op deze wijze het vertrouwen tussen gemeente en inwoners.

De gemeente heeft een duidelijke rol in het versterken van de verbinding in een samenleving waar tegenstellingen toenemen. Dit begint bij actief verminderen van die polarisatie en het stimuleren van ontmoeting tussen inwoners. Hierbij geven wij als raad het goede voorbeeld door te werken aan een constructieve bestuurscultuur. Initiatieven die bewoners samenbrengen verdienen daarom onze ondersteuning, omdat ze bijdragen aan wederzijds begrip en sociale samenhang.
Open en transparante communicatie is daarbij essentieel. Inwoners moeten begrijpen waarom keuzes worden gemaakt en wat er speelt binnen de gemeente. Dit vraagt om duidelijke, eerlijke en toegankelijke communicatie, in begrijpelijke taal.

We gaan jaarlijks richting inwoners en wijken verantwoording afleggen over het door ons gevoerde beleid en onze afspraken met de wijken. Dat moet niet alleen leiden tot het informeren, maar juist ook tot het stimuleren van dialoog.
Raadsleden en collegeleden gaan de wijken in. We houden spreekuren in buurten en blijven investeren in wijkplatforms en buurtnetwerken. We proberen hiermee als bestuurder midden in de samenleving te staan en te begrijpen wat er leeft en toe doet bij onze inwoners. Iedere wijk is anders en daar houden we rekening mee.

We maken ons ook zorgen. Als we kijken naar de opkomst bij de afgelopen raadsverkiezingen zien we dat net als vier jaar geleden ruim meer dan de helft van de kiezers niet naar de

stembus is gekomen. De betrokkenheid van de inwoner bij de gemeente lijkt gering en verder af te nemen. Maar tegelijkertijd zien we op andere vlakken die betrokkenheid juist groeien, en intensiever worden. Zo zijn de afgelopen tijd inwoners actief betrokken geweest bij de herinrichting van de Egge, het Emmapark, de rotondes bij het Bodemplein en de Emmaweg, bij het vergroten van de bereikbaarheid via de OV-hub, het toekomstbestendig centrumplan, de speeltuin in Treebeek en de aanpak van de verkeersproblemen N276.
We willen dit soort betrokkenheid van onze inwoners met de aangegeven voornemens in dit akkoord vergroten, zodat de groep mensen die lijkt af te haken ook weer meer mee gaat doen. Alleen zo kunnen we aan een stabiele en leefbare samenleving bouwen en dat dient uiteindelijk ook te leiden dat meer inwoners bij volgende verkiezingen weer naar de stembus gaan.

Wat gaan we ervoor doen?

- De 'Verordening burgerparticipatie' brengen we in de praktijk. We verankeren participatie in de werking van onze organisatie van grotere beleidsinitiatieven tot en met uitvoeringsactiviteiten. We betrekken inwoners vroegtijdig door inspraak en zeggenschap te vergroten, en ervaringen uit de wijk mee te nemen. We delen successen en leren van de feedback. We versterken buurtnetwerken, buurtverenigingen en stimuleren kleine initiatieven. We kijken waar burenhulp en initiatieven die inwoners verbinden, ondersteund kunnen worden. We geven voor de versterking van kleine initiatieven financiële impulsen.

- Om de kloof tussen overheid en burgers te verkleinen en onze dienstverlening te optimaliseren starten we een dereguleringstraject op, dat binnen alle beleidsdomeinen moet leiden tot het verminderen, vereenvoudigen of afschaffen van onnodige, complexe of onwerkbare regels.

- We zetten in op het tegengaan van polarisatie door verbindende projecten en duidelijke uitleg van bestuurlijke keuzes. We gaan als college en organisatie regelmatig de wijken in (o.a. via het wijkspreekuur en buurtschouwen) en leggen minimaal één keer per jaar verantwoording af en voeren dialoog met de inwoners. We onderzoeken daarbij vernieuwende participatieve en communicatieve instrumenten.
  We geven als bestuur zelf het goede voorbeeld door open, constructief en respectvol voor elkaars rol met elkaar om te gaan.

- Initiatieven vanuit de gemeente moeten beter meetbaar worden. Nieuw beleid en initiatieven worden eerder gemeten op de beoogde maatschappelijke effecten. Dat moet leiden tot zichtbare en merkbare veranderingen voor onze inwoners. Bestaand beleid houden we met die zelfde principes tegen het licht, en stoppen of wijzigen beleid

als het niet zichtbaar of merkbaar bijdraagt aan een verbetering van de leefomgeving en/of problematiek waarmee inwoners zitten.

2. Dienstverlening en organisatie

We versterken de dienstverlening merkbaar. We vinden daarbij dat dienstverlening aan de inwoner in principe altijd voorgaat op het andere werk. We maken tijd en ruimte om te beoordelen wat er precies aan de hand is, we bekijken de vraag vanuit het perspectief van de inwoner en vervolgens bepalen we op welke wijze we deze inwoner het beste kunnen ondersteunen en helpen. Inwoners met hun vragen moeten centraal staan en makkelijk hun weg kunnen vinden naar een antwoord op hun vragen. Er moeten duidelijke aanspreekpunten komen voor specifieke behoeften zoals: bedrijven, startende ondernemers, jongeren en verenigingen. We gaan er ook voor zorgen dat de afhandeling van de dienstverleningsprocessen die langer duren transparant digitaal te volgen zijn. Regelgeving die we zelf in de hand hebben en kunnen vereenvoudigen houden we opnieuw tegen het licht, zodat onnodige bureaucratie afgebouwd wordt en processen vereenvoudigd. Verder wordt het streven digitaal waar het kan, en fysiek waar het moet, waarbij de inwoner altijd zijn voorkeur kan aangeven.

Het vastgestelde dienstverleningsconcept moet snel handen en voeten krijgen en zodanig uitgewerkt worden in de werkwijze van de organisatie dat voor de inwoner de verbeteringen ook zichtbaar en voelbaar zijn. In de verdere uitwerking van het dienstverleningsconcept worden ook harde garanties gegeven voor de dienstverlening, onder andere vastgelegd in een kwaliteitshandvest, waarbij we nieuwe innovatieve mogelijkheden inzetten. Er worden periodieke inwoner evaluaties gehouden. Die opgehaalde informatie wordt gebruikt om vanuit het gezichtspunt van die inwoner de dienstverlening continu op een hoger niveau te brengen. En er wordt gekeken in welke processen maatwerk nog beter tot zijn recht kan komen.

De gemeente moet ook zichtbaar en aanspreekbaar zijn in de wijken, direct contact met de inwoners bewerkstelligen. Laagdrempelige voorzieningen zoals Kanskracht in Noord, Emma Nova in West, Hoeskamer in Oost worden daarvoor verder ontwikkeld. Dat versterkt de band tussen inwoner en gemeentelijke overheid. Onze dienstverlening sluit aan op de eigen kracht, samenkracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners.

Waar dat nodig is om de dienstverlening te verbeteren, wordt er meer samengewerkt met maatschappelijke partners of (semi-) overheidsinstellingen. Als een inwoner een vraag heeft die opgelost moet worden buiten het domein van de gemeente, wordt deze inwoner op het goede spoor gebracht en waar nodig nog ondersteund in die overgang van organisatie naar organisatie. Gemeenschappelijke Regelingen (GR-en) en verbonden partijen worden daarbij gezien als onderdeel van het gemeentelijk domein. Hetgeen betekent dat de overdracht van de vraag van de inwoner naar GR-en en verbonden partijen goed wordt ondersteund vanuit de gemeente.

We bouwen aan een lerende organisatie. We willen medewerkers daarbij meer ruimte geven om zich binnen onze organisatie te ontwikkelen. We hebben grote bestuurlijke ambities en dat

betekent dat we kwaliteit binnen het ambtelijk apparaat zoveel mogelijk trachten te behouden en willen faciliteren in hun verdere ontwikkeling. We streven daarbij naar minder inhuur ten gunste van meer vaste krachten. Als gevolg van deze maatregel mogen de personeelskosten als geheel niet stijgen. Inzet van externe inhuur moet een aantoonbare meerwaarde hebben.
We vinden het verder van belang dat of je als medewerker nu woont in Brunssum òf niet, je er voor moet zorgdragen, dat je voldoende binding hebt/krijgt met de lokale samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

- Dienstverlening vormt het bestaansrecht van de gemeente en heeft dus voor zowel bestuur als medewerkers de hoogste prioriteit. Uitgangspunt is dienstverlening op maat, waarbij servicegerichte bejegening (‘Hoe kan ik u het beste helpen?’), probleemoplossing door één casemanager/één contactpersoon op basis van domein overstijgende samenwerking en benadering vanuit burgerperspectief (‘ik ga naast u staan om samen met u uw probleem op te lossen’) en maximale ‘klanttevredenheid’ (‘we zeggen wat we doen en doen wat we zeggen’) belangrijke principes zijn. Vanuit een positieve grondhouding (‘het kan wel, tenzij’) zijn de regels niet altijd leidend, maar denken we vooral in kansen en oplossingen.

- Het dienstverleningsconcept wordt voor de inwoner concreet gemaakt in een kwaliteitshandvest met heldere afhandeltermijnen, periodieke tevredenheidsonderzoeken en digitale volgbaarheid van het afhandelproces. Zo geven we bijvoorbeeld inhoudelijke opvolging aan meldingen openbare ruimte binnen 2 werkdagen. Dienstverlening aan de inwoner gaat voor op het andere werk. Innovaties en digitalisering alsook burgeronderzoeken worden ingezet om de dienstverlening continu te verbeteren.

- Er komen duidelijke aanspreekpunten voor ondernemers, verenigingen en jongeren.

- Vanuit de gehele organisatie bekijken we welke regels afgebouwd kunnen worden. We maken processen duidelijker en eenvoudiger. We communiceren via alle media in begrijpelijke taal.

- We zorgen dat we zichtbaar zijn in de wijken, via laagdrempelige voorzieningen, o.a. met inzet van onze wijkmanagers. We helpen op die wijze inwoners omgaan met digitale weerbaarheid en onderkennen zo eerder complexere vraagstellingen en zien behoeften en ideeën die er zijn in de wijken. We gaan zo meer naast onze inwoners staan om problemen op te lossen en behoeften en ideeën te verwezenlijken. Als het de gemeentelijke dienstverlening verbetert, zoeken we de inwoner op.

- We huren minder extern personeel in en zorgen dat kennis in de organisatie aanwezig is of via slimme samenwerkingen met andere gemeenten en partners gerealiseerd kan worden.

3. Leefbaarheid, veiligheid en wijken

Iedereen heeft recht op een veilige leefomgeving. Alle Brunssumse wijken moeten veilig, leefbaar en toekomstbestendig zijn. We investeren in veilige, groene en schone buurten en in sociale samenhang. We doen dat samen met buurtverenigingen, buurtnetwerken en inwoners. We luisteren naar bewoners en stimuleren ze om actief bij te dragen aan het verbeteren van hun leefomgeving. Voor alle vijf de wijken (Zuid-West-Noord-Oost-Centrum) maken we een gericht gezamenlijk wijkplan, waarin we de plannen voor de komende jaren opnemen. Kwetsbare wijken (zoals Brunssum-Noord, Brunssum-Oost en delen van Treebeek) krijgen extra aandacht om de balans te herstellen. Daar waar nodig investeren we ongelijk om gelijke kansen te scheppen.

We zorgen voor meer zichtbare handhaving en treden streng op tegen criminaliteit en vandalisme. We willen de handhaving in de wijken versterken en dus duidelijk zichtbaar maken. Daarbij geven we invulling aan onder andere een vaste BOA per wijk en streven naar goede samenwerking met de wijkagenten. Overlastgevers pakken we aan, snel en zonder omwegen.
We treden keihard en consequent op tegen ondermijnende activiteiten zoals drugshandel, illegale prostitutie, wapenbezit, witwaspraktijken en woonfraude.
We investeren gericht in Veiligheid achter de Voordeur.
Met de Parkstadwet sturen we bovendien op de instroom van nieuwe inwoners van buiten de stadsregio Parkstad Limburg. Het doel voor ons daarbij is dat de leefbaarheid in kwetsbare wijken wordt verbeterd en dat er een stabiele omgeving wordt gecreëerd.

We investeren in jongerenwerk en preventie. We bieden jongeren de ruimte met eigen ontmoetingsplekken en -ruimtes. Maar we treden tegelijkertijd streng op tegen criminaliteit en vandalisme bij de jeugd, waarbij onze aanpak gericht is op programma's met perspectief.

We zorgen bovendien voor meer veiligheid in het verkeer voor iedereen**:** goed verlichte straten, veilige oversteekplaatsen, kruispunten en rotondes, snelheid remmende maatregelen en adequate aanpak van verkeersovertredingen in woonwijken. We houden verkeersmetingen om de verbeteringen te monitoren.

We investeren in buurtpreventie (zoals WhatsApp-groepen, Buurtwachten of Burgernet), laagdrempelige meldpunten en voorlichting over ondermijning en cybercrime. We omarmen ook moderne middelen: meer vast/mobiel cameratoezicht op plekken met hardnekkige overlast en – indien nodig – preventief fouilleren bij signalen van wapenbezit of geweld. We helpen inwoners bij het vergroten van hun cyberweerbaarheid.

Meldingen van inwoners met betrekking tot overlast moeten laagdrempelig zijn en een snelle opvolging krijgen, daarmee wordt voor een deel het vertrouwen van inwoners in het handelen van de gemeente teruggebracht.

We voeren een humaan Damocles beleid met ruimte voor maatwerk door de burgemeester. Er is binnen onze gemeente geen plek voor growshops en coffeeshops.

Wat gaan we ervoor doen?

- We treden hard op tegen ondermijning en woonfraude. We gaan investeren op veiligheid achter de voordeur. We gaan meer zichtbaar handhaven. Cameratoezicht wordt gericht en sneller ingezet op locaties waar overlast is. Iedere wijk krijgt een vaste Boa en we breiden dus de capaciteit uit. We zetten handhaving ook meer in buiten de reguliere kantoortijden.

- We hebben structurele aandacht voor de verkeersveiligheid, met name rondom scholen

- Bij vernieuwing van wegen, fiets- en wandelroutes worden deze getoetst op inclusieve toegankelijkheid en juiste verlichting vanuit ‘veiligheid in de nacht’.

- We investeren in crisisbestendigheid van onze gemeente, middels o.a. het opstellen van een noodvoorzieningenplan, zodat we beter kunnen inspelen op voorkomende calamiteiten.

- We stimuleren sociale verbondenheid en zoeken per wijk en afhankelijk van de problematiek steeds een goede balans tussen ingrijpen en terugtreden. We nemen in elke wijk actief de regierol, zodat professionele partners, inwoners en gemeente gericht samenwerken op basis van een breed gedragen wijkplan. In dit plan worden o.a. acties op het gebied van veiligheid, verkeersproblematieken en parkeerdruk opgenomen. We leggen periodiek verantwoording af over de voortgang aan de inwoners van die wijken en gaan in gesprek over aanpassing van de oude èn ideeën voor nieuwe ambities.

- Bij jongerenaanpak combineren we een aanpak van preventie en perspectief met handhaving van overlast. We onderzoeken hoe we meer capaciteit kunnen inzetten om dit voornemen te versterken. We kijken samen met de jongeren voor mogelijkheden om ontmoetingsplekken in te richten in de wijken die passen bij hun behoeften.

- We bekijken of groenstroken/-plekken van de gemeente niet anderszins ontwikkeld kunnen worden, om daarmee naast biodiversiteit ook sociale samenhang te bevorderen. In dit kader ondersteunen en stimuleren we inwonersinitiatieven om extra speel- en/of ontmoetingsplekken te realiseren.

- We gaan extra inzetten op de kwaliteit van de openbare ruimte om deze te behouden op het huidige niveau en/of te verbeteren.

4. Sociaal domein en zorg

Het welzijn van de mens staat centraal. Iedereen verdient de kans en ruimte om mee te doen. We willen een samenleving, waarin mensen voor zichzelf kunnen zorgen, maar nooit alleen staan als dat op een gegeven moment niet meer lukt. Ongeacht zijn of haar achtergrond, leeftijd, overtuiging, geaardheid, financiële situatie of fysieke conditie, we nemen iedere inwoner serieus. Ons inclusiebeleid zetten we onverminderd voort. Door zorg, welzijn en participatie beter op elkaar af te stemmen, bouwen we aan een Brunssum waarin iedereen meetelt en elkaar ondersteunt.

Mensen weten vaak zelf het beste wat ze nodig hebben. De gemeente moet dat vertrouwen geven en vooral helpen en ondersteunen waar dat nodig is en het verschil gemaakt kan worden. We willen dat zorg en ondersteuning eenvoudiger wordt georganiseerd, met minder regels en meer oog voor de menselijke maat. Kwetsbare inwoners mogen niet tussen wal en schip vallen. Daar waar het nodig is, kiezen we nadrukkelijk voor een oplossing op maat, omdat iedere situatie juist anders is.

Wij staan voor toegankelijke, tijdige en passende ondersteuning. Wachtlijsten in de Wmo en jeugdhulp gaan we flink terugdringen en de toegang tot ondersteuning vereenvoudigen. Één voordeur waar dat mogelijk is. We bekijken de zorgvraag daar vanuit het totale leefgebied van de inwoner. We versterken de sociale basis en verbeteren domeinoverstijgende samenwerking. Om dit te kunnen volgen, willen wij als gemeenteraad periodiek (minimaal twee keer per jaar in de bestuursrapportages) op de hoogte worden gehouden van de voortgang rondom wachtlijsten, integrale toegang en de uitwerking van de herijking sociaal domein.

We herijken het sociaal domein. De kern wordt dat we eenvoudige hulpvragen snel en deskundig oplossen en complexe problemen integraal en vanuit de leefwereld van de inwoner benaderen en fundamenteel aanpakken. Het achterliggende doel daarbij blijft om te streven naar stabiliteit in het leven van onze inwoners, het versterken van de sociale basis waarmee duurzaam herstel kan worden ingezet, waarmee gelijktijdig weerbaarheid en zelfredzaamheid worden verankerd. Preventie en vroegsignalering moet in onze aanpak voorrang krijgen en vormen straks de basis van ons beleid, met speciale aandacht voor mentale gezondheid en verward gedrag, èn voor jongeren, gezinnen en kwetsbare groepen.
Omdat effectief te kunnen doen, zullen we schotten tussen instanties, versnipperde regels en gebrek aan regie dienen aan te pakken. We hanteren het principe van één gezin, één plan, één regisseur. Een goede en beter afgestemde samenwerking met partners (zoals beoogd in de alliantie Noord Oost) is noodzakelijk om deze complexe zorgvragen effectief en snel aan te pakken.

We zien dat de jeugdzorg overal onder druk staat, in wachttijden en financiering. Maar ons streven blijft dat iedere jongere met een hulpvraag snel en goed geholpen wordt. We zetten daarbij in op meer preventie, snellere doorverwijzing bij complexe hulpvragen, intensievere samenwerking met de GGD en jeugdzorginstellingen en het versterken van het jongerenwerk. In deze aanpak gaan we gericht inzetten op het verbeteren van de positie van het kind binnen het zorgproces.

We willen dat oudere inwoners langer zelfstandig in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Daar waar ze vaak ook hun maatschappelijk netwerk hebben.
We onderzoeken hoe we eenzaamheid en het zich steeds verder isoleren van de maatschappij eerder kunnen signaleren, aanpakken en verzachten.

We onderzoeken op welke wijze ondersteuning voor mantelzorgers beter kan. Zij verdienen onze blijvende erkenning en ondersteuning. We investeren meer in respijtzorg, zodat familieleden en partners die zorgtaken hebben toch af en toe ertussen uit kunnen.

Vitale en gezonde inwoners hebben minder zorg en ondersteuning nodig, daarom investeren we in een gezonde leefstijl. De gemeente zet ook hier in op preventie, zowel in de sociale als fysieke omgeving proberen we gezond gedrag te stimuleren.

Wat gaan we ervoor doen?

- Wachtlijsten in Wmo en jeugdhulp worden binnen één jaar teruggebracht tot acceptabele tijden. In het eerste kwartaal na vaststelling brengen we wachttijden, processtappen en doublures in kaart en vereenvoudigen we waar mogelijk direct. We sturen daarbij niet alleen op aantallen trajecten, maar ook op de aantoonbare impact voor inwoners, met name kinderen en gezinnen.

- De transformatie van het sociaal domein krijgt daadwerkelijk vorm in samenwerking met onze sociaal-maatschappelijke partners. Herijking en Programma Noord Oost gaan elkaar versterken. We versterken de sociale basis middels preventieve maatregelen (o.a. door vroegsignalering, bevorderen mentale gezondheid en aanpak verward gedrag) zodat duurzaam herstel wordt ingezet. De leefwereld van de inwoners staat centraal in plaats van de systeemwereld. Door het versterken van onze toezichthoudende rol en middels domein overstijgende samenwerking gaan we binnen de hele keten actief schotten tussen instanties wegnemen, versnipperde regels stroomlijnen en borgen, dat zorgtrajecten conform contract worden doorlopen en afgerond. We koppelen over de voortgang van onze bevindingen en resultaten periodiek terug naar de raad. Omdat het een lerend proces is, kunnen we tussentijds op basis van nieuwe bevindingen en feedback bijstellingen doen.

- We luisteren naar onze inwoners en vanuit het gesprek en behoefte kijken we naar oplossingen en ondersteuning. We implementeren de Participatiewet in Balans waar extra ruimte is opgenomen voor maatwerk.

- Het inclusiebeleid zetten we onverminderd voort. We borgen inclusie bij nieuwe gemeentelijke initiatieven en ontwikkelingen. Uitgangspunt blijft dat iedereen meetelt en mee moet kunnen doen.

- Bij de jeugdzorg zetten we in op een krachtig nieuw perspectief en grondhouding, op preventieve maatregelen, en snellere doorverwijzing bij complexere hulpvragen. We werken nauw samen met partners en houden regie op het proces. Het belang van het kind staat centraal in het zorgproces.

- We stimuleren initiatieven waarbij jongeren en ouderen elkaar kunnen ondersteunen, zoals bijvoorbeeld kinderopvang in een woonzorgcentrum.

- We breiden mantelzorg en respijtzorg uit en maken het beter bereikbaar.

5. Armoede en bestaanszekerheid

Iedereen in Brunssum heeft recht op een fijn leven. Voor een belangrijk deel is dit ook gekoppeld aan zinvol en betaald werk. Werk is een sleutel tot bestaanszekerheid, en bestaanszekerheid is het fundament waarop een bloeiende samenleving rust. In Brunssum balanceren echter te veel inwoners en gezinnen op het randje van bestaanszekerheid. De verwachting is dat dit de komende jaren verder zal stijgen als we niet ingrijpen. Wij willen deze cirkel van armoede doorbreken en dit proces keren. We vinden dat mensen die in armoede en met schulden leven vertrouwen en perspectief verdienen op een beter leven.

Wij willen concreet werken aan het terugdringen van de (kinder)armoede en de schulden. We gaan daarvoor preventie, vroegsignalering en zelfredzaamheid versterken. We organiseren snelle, laagdrempelige hulp en vereenvoudigen onze processen.
Het stelsel van minimaregelingen wordt vereenvoudigd en waar nodig herijkt in lijn met de herijking sociaal domein, zodat het bereik verbetert en inwoners weten waar ze recht op hebben. We combineren ruimhartigheid met uitvoerbaarheid en sturen op aantoonbaar duurzaam effect. Het op te stellen beleid is ondersteunend en vermijdt een strafcultuur. De versnippering van beleid, zover het in ons gemeentelijke domein ligt, wordt aangepakt en wordt veel meer geënt vanuit het perspectief van de leefwereld van de inwoner. In de ondersteuning en dienstverlening staat maatwerk voorop.

We onderzoeken het inrichten van een schuldenfonds, en proberen dat te verbreden naar Parkstad niveau. Pilots voor het afkopen van schulden en onder begeleiding opnieuw beginnen worden verder opgezet en gemonitord, waarbij gericht gekeken op welke wijze toekomstige schulden voorkomen kunnen worden. Deze informatie wordt als input gebruikt voor ons beleid.

Afhankelijk van de maatregelen die het Rijk neemt, nemen we eigen aanvullende maatregelen om energie armoede tegen te gaan.

Participatie in de maatschappij, inkomen uit werk en ontwikkeling blijven belangrijke routes naar bestaanszekerheid.

Wat gaan we ervoor doen?

- We vereenvoudigen en herijken de minimaregelingen. Dat moet leiden tot één logisch en begrijpelijk stelsel. Er komt een nieuw beleidsplan Aanpak Armoede en Schuldhulp.

- We zetten de pilots schuldafkoop voort middels het inrichten van een schuldenfonds onder nog nader vast te leggen kaders. Deelname aan het schuldenfonds gaat gepaard met begeleiding bij het regelen van de financiële huishouding, zodat terugval in schulden wordt voorkomen.

- We proberen schulden te voorkomen door structurele inzet op preventie en vroegsignalering (in wijken, scholen, zorg). We investeren in mensen, zodat zij vanuit eigen kracht kunnen werken aan bestaanszekerheid.

- We rapporteren periodiek aan de raad over bereik, effect en daling van armoede en problematische schulden. We onderzoeken welk datamonitoringssysteem we hiervoor kunnen toepassen.

6. Wonen, mobiliteit en leefomgeving

Brunssum moet uitgroeien tot een plek waar groen en stedelijk leven samenkomen. Waar voorzieningen van de stad op korte afstand zijn, maar waar tegelijkertijd ook rust, ruimte en onthaastingsmogelijkheden kortbij zijn. Bij ruimtelijke keuzes bewaken we de balans tussen groei, groen, voorzieningen en draagkracht van wijken.

Wij zetten in op voldoende betaalbare woningen voor starters en jonge gezinnen en op levensloopbestendige woningen voor ouderen, met aandacht voor doorstroming, zodat ook daadwerkelijk voldoende betaalbare woningen vrijvallen voor starters en jonge gezinnen. Om meer balans te krijgen in de wijken zetten we in op meer gemixte woningen per wijk.

We stimuleren vernieuwende en alternatieve woonconcepten en woonvormen. Zij kunnen helpen om beter in te spelen op nieuwe behoeften, bijvoorbeeld door combinaties van wonen en zorg of nieuwe vormen van samen wonen. We bekijken in dit kader ook of leegstaande panden als winkels en kantoren geschikt gemaakt kunnen worden voor wonen.

We pakken misstanden op de woningmarkt streng aan en bestrijden illegale bewoning en huisjesmelkerij, zodat de woningmarkt eerlijk blijft en overlast wordt voorkomen.

We respecteren en koesteren ons erfgoed van het beschermd stads- en dorpsgezicht en karaktervolle gebieden. Tegelijkertijd willen wij dat regels inwoners niet ongelijk raken en dat verduurzaming en woonkwaliteit mogelijk blijven. We onderzoeken of er financiële middelen bij het Rijk zijn vrij te maken om deze huizen energie-efficiënter en duurzamer te maken. Lukt dat niet dan gaan we kijken naar herijking van knellende regels, waar nodig met maatwerk dat rechtsgelijkheid borgt en met respect voor de ruimtelijke kwaliteit. We maken expliciet welke waarden beschermd worden en waar ontwikkelruimte zit.

Verkeersveiligheid en bereikbaarheid in Brunssum verbeteren we op een realistische manier. De auto blijft voor veel inwoners noodzakelijk en daar gaan we met respect voor om. Goede bereikbaarheid en mobiliteit moeten steeds afgewogen worden tegen de noodzakelijke vergroening die we nastreven. Bij nieuwbouwprojecten streven we naar meer groen en/of parkeerplaatsen uit het zicht. Bij parkeer- en groenkeuzes in de wijken hanteren wij een fasering met pilots en effectmeting, met bijzondere aandacht voor bereikbaarheid van voorzieningen en de positie van ouderen en mensen met een beperking.
We blijven ons inzetten voor het verbeteren van de Openbaar Vervoer verbindingen voor Brunssum.

Wat gaan we ervoor doen?

- We zetten in op een verdere versnelling van woningbouwprojecten. Regionale samenwerking kan ons daarbij helpen, net zoals het versnellen van vergunningstrajecten. We leggen focus op gemêleerde buurten en wijken, met een dienovereenkomstig woningaanbod. We houden daarbij rekening met de sociale samenhang. Waar mogelijk nemen we actief deel aan landelijke experimenten voor versnelde vergunningverlening en vereenvoudigde procedures. Waar passend beperken we, binnen de wettelijke kaders, aanvullende gemeentelijke eisen tot het noodzakelijke minimum, zodat initiatieven sneller van de grond komen.

- We zoeken naar realistische woonoplossingen die daadwerkelijk aansluiten bij de financiële mogelijkheden van onze inwoners. We kijken dan ook meer naar de totale woonlasten, inclusief isolatie en verduurzaming. Betaalbaar wonen is een basisvoorwaarde voor bestaanszekerheid.

- We zetten actief in op doorstroming door het toevoegen van passende woningen voor ouderen, zodat bestaande woningen vrijkomen voor starters en jonge gezinnen. We gaan inwoners gericht informeren, adviseren en waar gewenst begeleiden. We leveren ook hier maatwerk. We onderzoeken nog op welke wijze we dit het beste kunnen vormgeven, bijvoorbeeld door de inzet van een wooncoach of een seniorenmakelaar bij onze woningcorporaties.
  We stimuleren de ontwikkeling van woonproducten en woonmilieus die aantrekkelijk zijn voor jonge huishoudens, midden- en hogere inkomens voor het behouden van deze doelgroepen in Brunssum en/of om mensen aan te trekken die in de regio werken maar er nog niet wonen. Denk hierbij aan de oude ziekenhuislocatie als concrete kans.

- We faciliteren nieuwe woonconcepten en woonvormen. We bekijken daarbij o.a. of leegstaande (boven)panden bij winkels en kantoren gemakkelijker geschikt gemaakt kunnen worden voor wonen. We starten met het centrum en de Rumpenerstraat als transformatiepilot op basis van minimale vereisten in de vergunningprocedures. Zodat transformatie ook lonend is en snel van de grond kan komen. Eenzelfde geldt voor functiewijzigingen, die passen binnen het centrumprogramma, maar ruimtelijk nog niet als zodanig zijn vertaald. Het transformatiefonds (zie -7-) kan hierin ondersteunend zijn.

- We gaan deze bestuursperiode invulling geven aan het provinciaal uitgevoerde woningbehoefteonderzoek voor extra woonwagenstandplaatsen. Concreet betekent dit dat we streven naar maximaal 8 extra standplaatsen toe te voegen

- Gemeentelijke communicatie is meer dan toelichting via media. Ook op dit thema stimuleren we het directe contact tussen inwoners en ambtelijke organisatie. Advisering, ondersteuning en helpen bij de vergunningverlening gebeurt niet alleen

vanuit ingevulde formulieren, dossiers en luchtbeelden, maar indien gewenst steeds meer ter plaatse bij de aanvrager. Deze omslag voeren we door bij veel meer contacten tussen inwoner en gemeentelijke organisatie.

- Illegale bewoning en huisjesmelkerij worden actief opgespoord en aangepakt. Met inzet van de Parkstadwet (invoering per 1 oktober 2026) reguleren we, binnen wettelijke kaders, de instroom van nieuwe inwoners van buiten de regio, met als doel de leefbaarheid in kwetsbare wijken te verbeteren.

- Langdurige grondexploitaties komen deze raadsperiode tot gerichte woningbouwontwikkeling.

- Bij het inregelen van de leefomgeving of bij nieuwbouwprojecten wordt zoveel als mogelijk tegemoetgekomen aan de 3-30-300 regel voor een groene, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving.

- We voeren het Mobiliteitsplan Brunssum 2022–2032 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma gericht verder uit en actualiseren waar nieuwe ontwikkelingen daarom vragen.

- We blijven sturen op verkeersveiligheid, voldoende parkeermogelijkheden, goede fiets- en wandelverbindingen, toegankelijk openbaar vervoer en een realistische balans tussen auto, fiets, voetganger en openbaar vervoer.

7. Economie, ondernemerschap en centrumontwikkeling

We versterken de lokale economie en werkgelegenheid en verbeteren het vestigingsklimaat voor bedrijven. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, levendigheid en economische groei en moeten daarom de ruimte krijgen om te ondernemen, met minder bureaucratie en minder regels en duidelijke professionele ondersteuning en begeleiding vanuit de gemeente. Speciale aandacht geven we daarbij aan startende en lokale ondernemers. We richten binnen de gemeente hiervoor een duidelijk aanspreekpunt in.

We verduurzamen onze bedrijventerreinen en verbeteren de veiligheid en bereikbaarheid aldaar. Zo houden we bestaande bedrijven en komen nieuwe bedrijven sneller onze kant op. De Oostflank transformeren we naar een economisch kerngebied dat bijdraagt aan ruimtelijke en economische structuurversterking. We houden daarbij rekening met de aanwezigheid van JFC. We zetten in op schone industrie en ondernemingen op het gebied van technologie, zorg, logistiek en dienstverlening. We weren vervuilende bedrijven. Gelijktijdig is er voldoende ruimte binnen de Oostflank voor verdere natuurontwikkeling, zodat de aansluiting tussen Schutterspark en Brunssumerheide op een natuurvriendelijke wijze gerealiseerd kan worden.

We ontwikkelen het centrum en de winkelpromenade verder tot het bruisende hart van Brunssum. We vervolledigen het Victoriapark en voegen een modern woon- winkelgebied toe. We zorgen voor een aantrekkelijk en groen centrum, met veilige loop- en fietsroutes en voldoende “groene” parkeergelegenheid. We zetten in op levendigheid en aantrekkelijkheid van het centrum, waardoor voldoende winkels, horeca, cultuur en evenementen, plaats is voor ontmoeting, ontspanning en verblijf. We ondersteunen de inspanningen voor de verplaatsing van de bibliotheek naar het centrum als verdere impuls voor ontmoeting en toegankelijke (digitale) informatievoorziening voor onze inwoners. We verkennen daarnaast bovendien actief nieuwe concepten voor de markt samen met de zaterdagmarkt kooplieden. We professionaliseren het centrummanagement met het oog op het ondersteunen van de ondernemers om mede gezamenlijk initiatieven en evenementen te organiseren, zodat we Brunssum in de regio nog beter op de kaart kunnen zetten.
We zorgen ook voor voldoende voortgang en budget voor de volgende fases van de herontwikkeling van de Rumpenerstraat, met de focus op wonen, groen, verkeersveiligheid en uitstraling.
We pakken de leegstand aan, en stellen zo nodig een transformatiefonds in en/of voeren leegstandbelasting in, om de gewenste versnelling te kunnen aanbrengen in de centrumontwikkeling.

We realiseren ons ook dat versterking van toerisme, recreatie en cultuur actief bijdragen aan het verbeteren van onze lokale economie. De mogelijkheden die we hebben met onze parels als Schutterspark, Vijverpark, Brunssumerheide en het Openlucht Theater om te verblijven, recreëren, bewegen, wandelen, ontmoeten, genieten en sporten worden verder verkend, versterkt en toegepast.

Wat gaan we ervoor doen?

- We richten één duidelijk ondernemersloket in, waar ze met hun vragen over vergunningen en ontwikkelingen terecht kunnen. We verkorten daarbij de doorlooptijden voor vergunningen en initiatieven, zodat ondernemers sneller kunnen starten en groeien. Startende en kleine lokale ondernemers krijgen specifieke ondersteuning en begeleiding. Regeldruk voor ondernemers wordt dus verminderd.

- We zetten in op kwalitatieve groei van Brunssum als onderdeel van de Parkstadregio. Door wonen, economie, leefomgeving en voorzieningen in samenhang te ontwikkelen, versterken we het vestigingsklimaat en zorgen we dat meer mensen hier willen wonen, werken en blijven. Daarbij zetten we actief in op het aantrekken, behouden en ontwikkelen van talent, in nauwe samenhang met wonen, onderwijs en economie. Met focus op sectoren waar personeelstekorten groot zijn en ook de vervangingsvraag verder toeneemt, zoals zorg, techniek en onderwijs.

- We ontwikkelen het centrum verder tot het bruisend en leefbaar hart van Brunssum. We pakken leegstand aan met nieuwe concepten. We onderzoeken het invoeren van leegstandbelasting.

- We richten een transformatiefonds in voor het centrum en stellen hiervoor middelen beschikbaar. Hieruit stimuleren we bedrijfsverplaatsingen en pakken achterstallig onderhoud aan vastgoed aan. Ook dekken we hieruit nieuwe tranches voor starterssubsidies voor ondernemers en stimuleren we gevelrenovaties.

- We ondersteunen de inspanningen voor de verplaatsing van de bibliotheek naar het centrum.

- De ontwikkeling van het centrum gaat hand in hand met het aantrekken van nieuwe marktkooplui. We kijken samen met de marktkooplieden naar het realiseren van nieuwe concepten voor de markt.

- De Oostflank is één van de belangrijkste ontwikkellocaties van de regio. We ontwikkelen dit gebied gericht als economisch kerngebied met ruimte voor innovatieve en schone bedrijvigheid, in samenhang met de aanwezigheid van JFC Brunssum en de internationale ligging van onze gemeente. We zorgen dat de ontwikkeling van de Oostflank bijdraagt aan werkgelegenheid, het behouden van en aantrekken van nieuwe doelgroepen en een sterker vestigingsklimaat voor Brunssum en Parkstad als geheel. De Oostflank wordt niet alleen een werklocatie, maar ook een gebied dat ruimtelijk kwaliteit toevoegt, met een goede verbinding naar het Schutterspark, de Brunssummerheide en de omliggende wijken.
  Om dit te realiseren ontwikkelen we de Oostflank, samen met de Provincie Limburg, de

Stadsregio Parkstad Limburg en Heerlen als strategisch kerngebied van Brunssum en Parkstad, met een duidelijke ontwikkelstrategie en prioritering, zodat economische ontwikkeling, ruimtelijke kwaliteit en leefomgeving elkaar versterken. Bij de ontwikkeling houden we rekening met vergroening en verduurzaming.

- De herontwikkeling van de kop van de Rumpenerstraat krijgt prioriteit, waarbij maximaal wordt ingezet op subsidiemogelijkheden via het Rijk in combinatie met gemeentelijke cofinanciering. Ook hier geven we aandacht aan de combinatie wonen, kwaliteit en vergroening.

- We evalueren de reclamenota en komen daarna met aangepaste voorstellen.

- We streven naar behoud JFC als internationaal werkgever en strategische partner.

- Onze inzet is om het weggebied voor de Brikke Oave/Vijverpark in de zomermaanden en bij festiviteiten autovrij te maken.

8. Duurzaamheid, natuur en energie

Duurzaamheid is geen luxe maar een noodzaak voor de toekomst van Brunssum. Om onze stad goed leefbaar te houden moeten we nadenken, keuzes maken en uitvoering geven aan energietransitie, klimaatadaptatie, vergroening, circulariteit en waterbeheer.

Een duurzaam Brunssum betekent dan ook dat we vooruitkijken, kostenbewust en milieubewust handelen, een stad creëren die klaar is voor de uitdagingen van de toekomst. Het is een stad waarin betaalbare energie, meer groen en klimaatbestendige oplossingen centraal staan.
We versnellen isolatie en energiebesparing, met prioriteit voor kwetsbare huishoudens.
Energie initiatieven vragen transparantie over kosten, risico's en opbrengsten.
Haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak zijn dan ook belangrijke criteria om rekening mee te houden. Er wordt daarbij bekeken of regionale samenwerking en/of collectieve inkoop acties of cofinanciering door het Rijk, reële opties kunnen zijn afhankelijk van het betreffende onderwerp om die haalbaarheid te vergroten.
Daarbij onderzoeken we, als de netcongestie het toelaat, of en op welke wijze het haalbaar is om een lokaal/regionaal energiebedrijf op te richten.

Vergroening, klimaatadaptatie, circulariteit en brede waterhuishouding worden structureel onderdeel bij de uitvoering van onze nieuwe projecten en plannen. Ontwikkelaars moeten daarbij zorgen voor voldoende groen, waterberging en aandacht voor flora en fauna in hun planvorming.

Bewoners- en buurtinitiatieven voor verduurzaming en vergroening ondersteunen we. Als gemeente geven we zelf het goede voorbeeld daar waar we invloed hebben, bij parkeerterreinen, schoolpleinen, speelplaatsen, speelplekken, openbare ruimte en gemeentelijke accommodaties.

We willen onze unieke ligging benutten om de leefkwaliteit te vergroten en de natuur te versterken. Groen- en natuurgebieden moeten logisch met elkaar worden verbonden. Zoals het Schutterspark met de Brunssumerheide en Tevenerheide. Maar ook bij het Amstenraderveld zien we grote kansen. Samen met de provincie willen we hier investeren in bosnatuur, recreatie en biodiversiteit. Zo groeit het gebied uit tot een groene schakel tussen stad en omgeving, daarbij blijft het streven naar een verbinding als de vroegere Akkerbrug van belang. Kortom, we durven verkeer te verleggen als dat natuur en leefkwaliteit van onze wijken ten goede komt.

Tot slot zullen we aan dierenwelzijn meer uitvoering gaan geven en daarbij bekijken op welke wijze de verbinding kan worden gelegd met het sociaal domein ter preventie van zorgvragen.

Wat gaan we ervoor doen?

- Duurzaamheid wordt geen container begrip, maar maken we concreet en vertalen we naar te nemen initiatieven en maatregelen. We onderzoeken wat mogelijk is met nieuwe ideeën die we ophalen bij onze inwoners en partners. We kijken daarbij ook naar zonnepanelen op woningen, scholen, gemeentelijke gebouwen, naar groene daken, anders invullen van gemeentelijke groenstroken, transformatie van hittegevoelige locaties.
  We onderzoeken hoe we inwoners met bijvoorbeeld (gedeeltelijke) garantstelling of andere financiële instrumenten kunnen faciliteren om investeringen te doen om zo verduurzaming voor hen toegankelijker te maken. Deels zullen we hiervoor nu knellende regels herzien.

- Bewoners- en buurtinitiatieven voor verduurzaming en vergroening gaan we ondersteunen en faciliteren. We starten een campagne hoe verduurzamen en vergroenen kan met weinig geld.

- We zetten samen met woningcorporaties, andere Parkstadgemeenten en waar mogelijk onze inwoners de schouders onder de toekomst van onze mijnkoloniën en karakteristieke woongebieden. Daarvoor verkennen we externe financieringsconstructies, innovatieve verduurzamingsaanpakken en passende vormen van ondersteuning. Zodat we gezamenlijk kunnen werken aan behoud, verbetering en toekomstbestendigheid.

- We verkennen in dat kader alsook vanuit de Parkstadwet samen met Heerlen en Kerkrade, de mogelijkheden van een woonfonds om meer gemixte wijken te stimuleren. Daarbij onderzoeken we hoe publieke en private investeringen kunnen bijdragen aan meer variatie in woningaanbod, doorstroming, versnelling van de verduurzamingsopgave en een betere sociale balans in buurten en wijken.

- We zetten een bewustwordingscampagne op tegen zwerfafval. Handhaving wordt hierop gericht ingezet.

- De subsidieregeling van Steenbreek zetten we voort en vereenvoudigen we.

- Bij nieuwe ontwikkelingen en aanbestedingen wordt zoveel mogelijk ingezet op circulariteit, klimaatadaptatie, vergroening, waterberging en biodiversiteit.

- We gaan door met Isolatie en energie besparing, met focus op kwetsbare huishoudens en eenvoudige subsidieregelingen, en het ontwikkelen van “menukaarten”.

- We pakken energiearmoede aan met eigen aanvullende maatregelen waar nodig. We streven daarbij naar langdurige oplossingen.

- Onderzoek naar netcongestie. We kijken naar de ontwikkeling van een collectief energieprogramma, waarin gezamenlijke energiehubs, slimme verdeling van energie en toepassing van energie management systemen een belangrijke rol spelen. We blijven ook kijken op welke wijze we een lokaal/regionaal energiebedrijf kunnen oprichten. We houden daarbij rekening met haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak.

- Samen met partners kijken we naar de mogelijkheden om onze natuurgebieden meer te verbinden, met name Schutterspark en Brunssumerheide. We omarmen daarbij het Natuurprogramma.

- We bekijken op welke wijze educatieborden in parken over de natuur, dieren en biodiversiteit gerealiseerd kunnen worden. We stimuleren ook scholen om daarbij aan te haken middels bijvoorbeeld educatiepakketten.

- Dierenwelzijn wordt vanuit maatschappelijke ontwikkeling benaderd en verankerd in ons beleid en aanpak. We bekijken verder welke aanvullende campagnes kunnen bijdragen aan een beter dierenwelzijn. De bestrijding van de geelpoothoornaar (voorheen Aziatische hoornaar) krijgt structurele aandacht.

9. Onderwijs, jeugd en ontwikkeling

Investeren in de jeugd is investeren in de toekomst. Brunssum moet een stad zijn waar jeugd en jongeren zich graag thuis voelen, hun talenten kunnen ontwikkelen en gewoon jong kunnen zijn. We vinden dat iedereen een eerlijke kans moet krijgen. We doen er alles aan in onze gemeente om leerachterstanden en digitale (laag)geletterdheid tegen te gaan en kansengelijkheid te bevorderen. We voorkomen zo veel mogelijk onderwijsachterstanden en versterken taal en basisvaardigheden. Wat soms kan betekenen dat we ongelijk investeren om gelijke kansen mogelijk te maken.

Er moet meer aansluiting komen tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Werkervaring en praktijkgericht leren moet worden versterkt.
We vinden het belangrijk dat jongeren niet alleen voorbereid worden op de arbeidsmarkt maar ook actief betrokken worden bij hun eigen leefomgeving, waarbij vrijwilligerswerk erkend wordt als opstap naar individuele ontwikkeling en werk. We onderzoeken samen met scholen en verenigingen op welke wijze we talentontwikkeling via innovatieve pilots verder vorm kunnen geven. Door jongeren in hun passie aan te spreken en actief mee te laten doen, vergroten we hun zelfstandigheid en betrokkenheid bij de samenleving.

Een stap die daarbij hoort, is dat jongeren ook meer invloed moeten krijgen op de besluitvorming. We onderzoeken welke ideeën en mogelijkheden hiervoor concreet zijn en op welke wijze we daar via pilots invulling aan gaan geven. We verankeren structureel de rol van de kindergemeenteraad.

Het streven is om ontmoetingsplaatsen voor jongeren te creëren, centraal in het centrum en mogelijk uit te breiden in wijken en buurten. We betrekken jongeren bij het ontwerp en de invulling, zodat er ruimte is voor wat zij nodig hebben.

Samen met kinderopvang, peuterspeelzalen en basisscholen investeren we in voor- en vroegschoolse educatie, taal- en rekenprogramma's en talentontwikkeling. Ook hier onderzoeken we via innovatieve pilots naar nieuwe mogelijkheden, die het welzijn en de ontwikkeling van het kind verder stimuleren. Het aanleggen van groen-blauwe schoolpleinen kan dit ondersteunen.

Wat gaan we ervoor doen?

- Kinderen zijn de toekomst. We investeren in die toekomst met in iedere wijk minimaal een basisschool en met behoud van voortgezet onderwijs in Brunssum. Samen met kinderopvang, peuterspeelzalen en basisscholen investeren we in voor- en vroegschoolse educatie, talentontwikkeling en zetten in op programma's om toekomstkansen ten aanzien van taal en rekenen te vergroten. We pakken laaggeletterdheid en digitale achterstanden aan. We verkennen innovatieve pilots om mogelijkheden en verbeteringen uit te zoeken, van gezondheid, talentontwikkeling, inclusie, digitale veiligheid, het versterken van sociale veiligheid in en om scholen tot en met het organiseren van meer inspraak/betrokkenheid. We luisteren daarbij goed naar kinderen, ouder(s)/verzorger(s) en deskundigen.

- We zorgen voor het ontwikkelen van educatiepakketten ten behoeve van het burgerschap voor scholen en trachten onder meer jeugd meer te binden aan Brunssum.

- De rol van de kindergemeenteraad wordt verankerd inclusief een budget. De mogelijkheden voor een jeugdraad worden nader onderzocht.

- We streven naar het terugdringen van schooluitval, door in te zetten op kansen en krachten van kinderen. Dit verkennen we via een pilot met samenwerkingspartners via onderwijs op maat of via een leerwerktraject om inzage te verkrijgen wat nodig is om vanuit een ander perspectief wel een diploma te verkrijgen. Aanvullend daarop bekijken we of de inzet van het bureau Leren en Doorstromen ons kan ondersteunen bij het gericht terugdringen van het aantal leerlingen wonend in Brunssum dat uitvalt/niet deelneemt aan het onderwijs.

- Er moet een betere aansluiting komen van het onderwijs op de arbeidsmarkt. We versterken de begeleiding van jongeren naar werk, met name voor mbo'ers, vroegtijdig schoolverlaters en kwetsbare groepen. We implementeren de Wet van school naar duurzaam werk. We zoeken samenwerking met lokale en/of regionale bedrijven. We zetten waar mogelijk Betere Buren als sociaal ontwikkelbedrijf daarbij in.

- We dragen zorg voor een integraal jeugdbeleid, waarbij opgroeien, opvoeden en ontwikkelen in samenhang wordt bekeken, en dat moet bijdragen aan de opgaven bij de herijking van het sociaal domein.

- We versterken het jongeren werk en vergroten de betrokkenheid. Bij het verder invulling geven aan ontmoetingsplekken voor de jeugd betrekken we jongeren actief. Het streven is voldoende goede ontmoetingsplekken te krijgen in iedere wijk. We

onderzoeken daarbij, vanuit de behoeften en ideeën van de jongeren zelf of en welke rol ze zien in besluitvorming en participatie.

- We verankeren kinderrechten als belangrijk uitgangspunt binnen onze organisatie en in samenwerkingsverbanden. We onderzoeken samen met samenwerkingspartners op welke wijze we kinderen vanuit een positieve ontwikkeling kunnen volgen. KansKracht en Talentenhub worden duurzaam geborgd voor ontmoeten, leren en activiteiten voor kinderen, ouders en verzorgers.

- We bouwen aan een regionale infrastructuur (regionale werkhubs) die mensen helpt bij hun ontwikkeling. Langdurig werkzoekenden en vroegtijdige schoolverlaters volgen een traject waarin sociale vaardigheden en (vak)kennis versterkt worden. Professionals zoals arbeidsmarktgidsen en werkcoaches begeleiden hen naar een opleiding, betaald werk, of naar vrijwilligerswerk. We zoeken voor onze doelgroep naar de beste ontwikkelplek en de beste match met werkgevers.

- We stimuleren de ontwikkelingen van groen-blauwe schoolpleinen.

10. Cultuur, sport en samenleving

Een sterk verenigingsleven is de ruggengraat van Brunssum. Verenigingen verdienen onze ondersteuning en ook de ruimte om hun rol zelfstandig te kunnen invullen. Sport, evenementen, kunst en cultuur raakt mensen en zorgt voor verbinding in de samenleving. De Brunssumse identiteit is naadloos verbonden met cultuur, verenigingen en evenementen. We gaan ons samen met de verenigingen inspannen om dit bloeiend verenigingsleven in stand te houden en toekomstbestendiger te maken. We hebben daarbij ook aandacht voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid zeker voor kwetsbare groepen en de jeugd, want ook hier geldt het principe dat iedereen mee moet kunnen doen.

We willen zoveel mogelijk sport-, cultuur en recreatie voorzieningen op goed niveau houden. Daarom blijven we investeren in sportvelden, speelplaatsen, buurthuizen en voorzieningen, zodat er in elke wijk mogelijkheden zijn voor ontmoeting, beweging en talentontwikkeling. We koesteren onze rijke muziek- en cultuurtradities (fanfares, schutterijen, harmonieën en zangverenigingen).

Zwembad De Bronspot is van grote waarde voor Brunssum, een plek waar mensen van allerlei leeftijdsgroepen bewegen en samenkomen. We willen dat De Bronspot een duurzame, veilige en aantrekkelijke voorziening blijft voor alle generaties en weer voldoet aan alle te stellen eisen. Daarom gaan we De Bronspot renoveren en garanderen na renovatie betaalbare

tarieven. En in het verlengde daarvan zullen we ons inspannen om het schoolzwemmen te behouden.

We gaan direct aan het begin van de nieuwe bestuursperiode een duidelijke visie ontwikkelen op de exploitatie en het beheer van al ons maatschappelijk vastgoed en accommodaties. Zo'n aangescherpt kader geeft veel meer houvast bij de keuzen die de komende jaren echt nodig zijn.

We gaan evenementen beter faciliteren. Eisen die gesteld worden aan evenementen worden steeds complexer. Ondersteuning vanuit de gemeente is daarom gewenst. Er wordt gekeken op welke wijze regeldruk kan worden verminderd. We onderzoeken ook of het afsluiten van het Lindeplein in de weekenden voor evenementen mogelijk is en op een goede veilige wijze gerealiseerd kan worden.

Parade en het Openlucht theater zijn van regionale betekenis voor onze stad, en verdienen daarom de juiste aandacht en ondersteuning vanuit de gemeente. Datzelfde geldt voor het Schutterspark waar we streven naar een goede mix tussen recreatie, natuur, cultuur en ondernemerschap. Wij blijven investeren in het ondernemerschap in het Schutterspark, waarbij onderlinge samenwerking versterkt dient te worden.

Wat gaan we ervoor doen?

- Verenigingen krijgen een eigen aanspreekpunt binnen de organisatie. We onderzoeken op welke wijze we verenigingen, de ruggengraat van Brunssum, beter kunnen ondersteunen. Omdat we vinden dat iedereen mee moet kunnen doen, kijken we specifiek naar toegankelijkheid en betaalbaarheid voor kwetsbare groepen.

- We bekijken op welke wijze we sport-, speel en klimvoorzieningen kunnen verbeteren in de wijken.

- We gaan de Bronspot op een moderne manier renoveren en garanderen daarna betaalbare tarieven. We behouden het schoolzwemmen.

- Hoogste prioriteit heeft het ontwikkelen van een eenduidige visie op de exploitatie en het beheer van al ons maatschappelijk vastgoed en (sport)accommodaties.

- We gaan evenementen beter faciliteren, middels het verminderen van regels en kosten, zodat het organiseren van (lokale) evenementen haalbaar en betaalbaar blijft. We werken toe naar een jaarronde programmering voor alle activiteiten in Brunssum. We onderzoeken of het sport-/vrijwilligersgala tweejaarlijks weer georganiseerd kan

worden. Ook bekijken we of een afsluiting van Lindeplein voor activiteiten en evenementen in de weekenden (april-oktober) kan worden gerealiseerd.

- Het Schutterspark is een plek voor jong en oud om te recreëren, cultuur te snuiven en van de natuur te genieten. Binnen de grenzen van de wat mogelijk is, zullen we ervoor zorgen dat ondernemers op een goede adequate wijze ook kunnen ondernemen. Samen zullen we hierin optrekken, waarbij de gemeente de regie neemt in voortgang en ontwikkelingen van het park. We onderzoeken op welke wijze de speeltuin verbeterd kan worden. We vormen filtergebouw 4 om tot een Experience Center binnen de daarvoor door de raad vastgestelde kaders.

- De Parade heeft grote betekenis voor Brunssum. In overleg met het stichtingsbestuur bekijken op welke wijze we dit evenement organisatorisch en financieel beheersbaar kunnen houden. Kwaliteit gaat daarbij boven kwantiteit en een ruimere periodiciteit is bespreekbaar.

- Aan de hand van de evaluatie van het Open Lucht Theater zullen we bekijken op welke wijze we kwalitatieve verbeteringen kunnen aanbrengen in de vorm van voorzieningen (zoals opslag, toiletten, horecapunt, backstage faciliteit).

- Vuer wille binne os geminde och gerichte aandach gaeve aan ut Limburgse dialek

11. Financiën en randvoorwaarden

We streven naar een structureel gezond financieel beleid, en sturen daarbij op een sluitende meerjarenbegroting en op realistisch uitvoerbare plannen en maken keuzes om die plannen tijdig bij te sturen. We willen namelijk dat Brunssum ook op de middellange en lange termijn financieel gezond blijft, zodat we kunnen blijven investeren in plannen die belangrijk zijn.

Inkomsten en uitgaven moeten in balans zijn. We geven niet meer geld uit dan er binnenkomt. Een financieel gezond beleid impliceert ook een goede reservepositie en een goed weerstandsvermogen. Het doel daarbij is niet om te sparen, maar om ruimte te hebben om onvoorziene tegenvallers en fluctuaties adequaat op te vangen en daarnaast genoeg ruimte te hebben om te investeren als dat nodig is. We gebruiken incidentele middelen in principe niet voor structurele verplichtingen.

Kosten gemoeid met onze nieuwe ambities en initiatieven moeten passen binnen de inkomsten die de gemeente ontvangt. Maar we zoeken voor de dekking ook gericht bij ruimte die gecreëerd kan worden door bestaande beleidsinitiatieven die minder of te weinig gewenste maatschappelijke effecten voortbrengen aan te passen of helemaal te stoppen. Verder zoeken we financiële ruimte door de eigen bedrijfsvoering efficiënter in te richten en in de bedrijfsvoering van partijen die we meefinancieren. Ook zullen we nader onderzoeken of er nog aanvullende financiële ruimte is te vinden binnen onze reservepositie.

Daarnaast moeten de lasten voor onze inwoners betaalbaar blijven. Daarom streven we aan de inkomstenkant ernaar om de lokale lasten (riool, ozb, afvalstoffen) voor de burger zo laag mogelijk te houden. Beleid mag niet leiden tot onnodige lastenverzwaring zonder duidelijke noodzaak en onderbouwing. We indexeren waar nodig en matigen waar dat kan. Voordat we indexeren kijken we of het niet efficiënter kan.

Naast dat we de bedrijfsvoering van de eigen organisatie efficiënter willen inrichten, streven we er ook naar om meer “in control” te komen. Hoe eerder we in het proces inzicht hebben in hoe we ervoor staan, hoe sneller en scherper nieuwe keuzes gemaakt kunnen worden. We gaan de bedrijfsvoering verder op proces- en informatieniveau sterk verbeteren, door enerzijds ingezette verbeterprocessen te continueren en anderzijds door toepassing van nieuwe technieken. We onderkennen de grote afhankelijkheid in onze bedrijfsvoering van de informatietechnologie en streven daarom naar optimale beveiliging van processen, informatie en data.
We verwachten daarmee de bestuurskracht van zowel raad als college te vergroten, en nog belangrijker verwachten we dat de dienstverlening aan onze burgers daarmee verder vooruit geholpen kan worden.

Regionale samenwerking heeft een duidelijke meerwaarde om Brunssum sterk en zelfstandig te houden. Denk aan de GR-en en professionele instellingen, waar we uitvoeringstaken hebben

weggezet om ze effectiever en doelmatiger te kunnen uitvoeren. We blijven ons hier nadrukkelijk inzetten om ook binnen deze organisaties de bedrijfsvoering efficiënter in te richten, zodat onze bijdrage beheersbaar blijft. Daarnaast blijven we zoeken naar een wijze om onze invloed te versterken.
Binnen de stadsregio Parkstad Limburg en op Zuid-Limburg niveau wordt die meerwaarde ook continu aangetoond en die samenwerkingen zetten we uiteraard ook door. Mede door juiste samenwerkingen te kiezen, kunnen we onze zelfstandigheid behouden en blijven we financieel gezond. We zijn iets meer kritisch ten aanzien van andere samenwerkingen die tijd kosten, maar voor ons onvoldoende opleveren.

Wat gaan we ervoor doen?

- We zorgen elk jaar voor een sluitende (meer)jarenbegroting. Uitgaven en inkomsten zijn structureel in balans. We houden daarbij een goede reserve positie en een goed weerstandvermogen in stand om tegenvallers op te vangen. We proberen de lasten voor onze inwoners en ondernemers zo laag mogelijk te houden. We zijn daarbij alert op stapeling van lasten voor kwetsbare huishoudens.

- Binnen deze genoemde randvoorwaarden, kijken we bij het doen van grote investeringen kijken mede naar maatschappelijk rendement en niet alleen naar het financieel resultaat. We laten middels duidelijke rapportages de voortgang zien van grote investeringen en majeure opgaven.

- Het college presenteert, in samenspraak met de ambtelijke organisatie en het maatschappelijk middenveld/inwoners, uiterlijk in het 4e kwartaal van 2026 een concreet uitvoeringsprogramma gebaseerd op dit collegeprogramma

- We zoeken financiële ruimte door onze eigen bedrijfsvoering en de bedrijfsvoering van partijen die we meefinancieren (GR-en) efficiënter in te richten. Bij GR-en kijken we ook steeds meer of de gestelde doelen en het maatschappelijk rendement gerealiseerd worden. We kijken daarbij of we op onderdelen beleid niet kunnen laten vervallen. Daarnaast streven we naar het beter ‘in control” komen van onze bedrijfsvoering. We kijken ook of er aanvullende financiële ruimte te vinden is binnen onze reserves.

- Data integriteit, continuïteit van de beschikbaarheid van onze informatie en technische voorzieningen alsmede beveiliging van onze informatie en data krijgen prioriteit. We onderzoeken actief de voordelen van de inzet van nieuwe technologieën voor onze bedrijfsvoering en dienstverlening.

- We versterken de samenwerking met de Stadsregio Parkstad Limburg en Zuid-Limburg vanuit het nieuwe regionale perspectief.

- Daarbij denken we niet langer vanuit krimp, maar werken we gericht aan kwalitatieve groei.
- Brunssum positioneert zich daarin nadrukkelijk als groene woongemeente binnen een samenhangende regio in lijn met het koerskompas. We werken regionaal intensief samen aan woningbouw, economie, voorzieningen en bereikbaarheid, zodat lokale ontwikkelingen elkaar versterken in plaats van beconcurreren en daarmee duurzaam bijdragen aan een sterke regio. Daarbij sturen we niet alleen op aantallen, maar juist op kwaliteit, differentiatie, het behouden van onze inwoners en het aantrekken van nieuwe doelgroepen.
- We zetten samen met onze regiogemeenten in op het versterken van de ruimtelijke samenhang binnen de Stadsregio Parkstad Limburg. Historisch zijn delen van de regio versnipperd ontwikkeld en sluiten stedelijke structuren niet altijd logisch op elkaar aan. Door betere verbindingen tussen woongebieden, werklocaties, natuur en voorzieningen zorgen we voor één herkenbaar en aantrekkelijk netwerk van sterke zelfstandige gemeenten die elkaar versterken, waarin Brunssum een belangrijke schakel vormt tussen natuur en stedelijk gebied.
- In deze samenwerking trekken we gezamenlijk op richting provincie, Rijk en andere partners. Externe middelen benutten we strategisch om onze gezamenlijke ambities te versnellen, niet als doel op zich maar als middel om kwaliteit toe te voegen. We intensiveren de samenwerking met het Nationaal Programma Heerlen-Noord. De afgelopen periode is deze samenwerking al concreet geworden, onder meer rond de toepassing van de Parkstadwet en de gezamenlijke aanpak van kwetsbare wijken.
- We verkennen actief hoe Brunssum, en in het bijzonder Brunssum Noord-Oost, nadrukkelijker kan aansluiten bij deze integrale en langjarige aanpak op het gebied van wonen, veiligheid, gezondheid, onderwijs en bestaanszekerheid.
  Daarbij zetten we in op verdere opschaling van deze samenwerking en onderzoeken we of en hoe Brunssum kan doorgroeien naar een vergelijkbare nationale programmastatus. Hiermee vergroten we onze slagkracht en zorgen we voor een structurele, samenhangende aanpak van onze wijken.